

Hlídka časopisů.

Právo ústavní, správní a mezinárodní v roce 1932 v časopisech vycházejících v Československu.

Administrativny vestník. XI. (1932). Tento časopis Zemského svazu obecních a obvodních notářů na Slovensku zabývá se ovšem ponejvíce otázkami samosprávy obecní. V tomto směru možno uvésti řadu pojednání, sledujících popularisaci právní materie, jichž obsah je patrný již z jejich nadpisů: Dr. Š.: Poukazovacie právo u obce (str. 21—24), J. Munka: Udržovanie konfesionálnych škôl politickými obciami do roku 1868 (str. 60—63, 81—89), Orr: K pokračovaniu pred obecnými orgánmi na Slovensku (str. 173—179), V. Cserhelyi: Postup pri schvaľovaní usnesení samosprávnych korporácií (str. 239—245), O. Rosenauer: Voľby obecných zamestnancov na Slovensku (str. 476 až 483), K. Peťko: Obecní notáři (str. 323—347, 379—426, 455—476). Posléze zmíněný článek vymyká se z řady těchto stručných pojednání širokou koncepcí zvolené materie. Pojednává se tu o celém historickém vývoji instituce obecních a obvodních notářů v býv. Uhrách a po převratu na Slovensku a probírá se podrobně jich působnost i jejich právní postavení. — Právního postavení státních zaměstnanců, k nimž náleží i obecní a obvodní notáři, věnovány jsou články: J. Hasko: Opravné prostriedky v osobných veciach štátnych zamestnancov (str. 41—52) a —č—: Ochrana verejných orgánov v úradnom pokračovaní (str. 56—59).

Časopis archivní školy. IX. a X. (1931/32). S hlediska práva mezinárodního má jistý význam článek O. Bauera: Jihoslovenská archivní úmluva s republikou Rakouskou (str. 24—45), jež obsahuje překlad zmíněné úmluvy ze dne 26. června 1923 s některými vysvětlivkami. Autor prokazuje, kterák této úmluvě sloužila za vzor československo-rakouská archivní dohoda ze dne 18. května 1920.

Časopis Jednoty konceptního úřednictva politické správy v republice Československé. XIII. (1932). Tento časopis, věnovaný v první řadě otázkám stavovským, obsahuje též některé odborné články z oboru veřejné správy. Je to na prvním místě pojednání Matějko: Ručení státu za úředníka (seš. I., str. 3 a 4 a seš. II., str. 5—8), jež vyčerpává svou materií nejen de lege lata, v kterémžto směru náš právní řád vy-

kazuje dosud mezery, nýbrž hlavně též de lege ferenda, přihlížeje i k úpravě v jiných státech. — Dále jest uvéstí drobný článek J. Klemšy: Příspěvek k výkladu čl. 8, odst. 3. org. zák. »Spory o peněžní plnění do 200 Kč« (seš. II., str. 8), v němž poukazuje se na nález nejvyššího správního soudu Boh. A č. 9956, interpretující poměr ustanovení čl. 8, odst. 3. zákona o organizaci politické správy k ustanovení § 7 zákona č. 53/1925 Sb. z. a n. o dávkách za úřední úkony.

Casopis pro právní a státní vědu. XV. (1932). Z práva ústavního obsahuje tento ročník článek Weyrův: Členství v Národním shromáždění a výdělečných podnicích (str. 114—123). Jde vlastně o reprodukci dobrozdání, jež podal autor k vyzvání předsednictva poslanecké sněmovny Národního shromáždění o inkompatibilitním zákonu č. 144/1924 Sb. z. a n., jehož obsah podrobuje detailnímu rozboru, zejména s hlediska inkompatibilitního výboru. — Právo správní zastoupeno je tu pak článkem J. Havelky: O všeobecné části práva správního (str. 378—399). Po konstatování, že správní právo nemá dosud u nás (a ani v cizině) kodifikované části všeobecné, obírá se autor literárně-historickým vylíčením pokusů vědeckého zpracování všeobecné části práva správního ve střední Evropě (Československo, Německo, Rakousko). Pak přechází k vymezení hranic takovéto všeobecné části a pojednává o metodách k zjišťování všeobecných zásad z jednotlivých předpisů pozitivního práva. V závěru obírá se pokusem kodifikace všeobecné části práva správního z poslední doby (ve Württembersku) a staví se k takovému pokusu skepticky. — Nad rámec práva ústavního a správního jde Weyrova historická studie o vývoji právní vědy ve XX. století u nás a jinde, jež k počtě padesátých narozenin Kelsenových označena je jeho jménem: Hans Kelsen (str. 1—18). Význam tohoto tvůrce normativní teorie tu vyzdvížen a podán též podrobný přehled jeho vědecké činnosti. — Ocenění normativní teorie věnován je též Vavřínkův článek Českého Merkla druhý díl (str. 307—317), k čemuž podnětem byl posudek o Chytilově českém překladu druhého dílu Merklova Obecného práva správního.

Casopis pro účetnictví a kontrolu. X. (1932). V úvahu přicházejí dva články F. Vavřínka, a to: Zpětná platnost zákonů (str. 117 až 121) a Nejvyšší správní soud a politická práva (str. 153—159). Prvý článek brojí proti neodůvodněné zpětné účinnosti zákonů a porušování nabytých práv, a to pod zorným úhlem dnešních poměrů v naší legislativní praxi. Druhý článek pak líčí historický vznik t. zv. práv politických a základních práv občanských, vysvětluje tyto pojmy a pojednává o soudní ochraně subjektivních práv odvozených z všeobecných zásad ústavní listiny. Oba články, určené pro veřejnost neprávnickou, psány jsou formou popularisační.

Casopis pro železniční právo a politiku. XI. (1932). Z oboru práva správního obsaženy jsou tu tyto články: Fr. Preis: Privilegovaní

zaměstnavatelé v sociálním pojištění (str. 17—20). Článek je srovnávací studií na poli sociálního pojištění, pokud jde o instituci vynětí ze všeobecné povinnosti pojišťovací. — A. Chmelař: Je vhodné reformovati veřejnou železniční správu? (str. 81—85, 97—103). Autor líčí nejprve organizaci veřejné železniční správy v býv. Rakousku, jež přešla — s výjimkou neaktivování generální inspekce — i do právního řádu československého. Organizace ta je vybudována na principu stroze centralistickém, jednoinstančním, ježto ředitelství státních drah nutno považovati za orgány podnikové, jež určitou činnost vrchnostenskou vykonávají jen v cestě delegace. Po vylíčení organizace veřejné železniční správy v Německu, Polsku a Francii přechází autor k reformním návrhům pro naše poměry. Uvažuje přednosti i nevýhody toho kterého řešení, dospívá k závěru, že bylo by účelno přikloniti se do určité míry k zásadě decentralisace a vybudovati úřady I. instance pro veřejnou správu železniční. Touto funkcí bylo by lze — alespoň zatím — pověřiti ředitelství státních drah.

Časopis svobodné školy politických nauk v Praze. IV. (1931/32). Obsah tohoto ročníku byl uveden již v předešlém přehledu.

Čechoslovák. XII. (1932). Řada drobných anonymních úvah obírá se otázkami z oboru práva jazykového. Jejich nadpisy napovídají též jejich obsah. I částečná neznalost státního jazyka je náležitým důvodem k tomu, aby státní úředník byl přeložen na trvalý odpočinek (str. 11), Obecní podniky a jazykové nařízení (str. 46—49), Ústní styk obecních úřadů ve vlastinových oblastech se stranami (str. 236), a j.

Česká advokacie. XVII. (1931/32). Tento ročník má též několik článků z oboru práva ústavního a správního, kteréžto discipliny nenalézají bohužel u stavu advokátního dosud téhož pochopení jako právo soukromé, právo trestní a právo procesní. Dva z těchto článků týkají se téže otázky; jest to článek V. Radimského (str. 42), a článek Fr. Vážného (str. 26—31), oba s názvem: Listovní a poštovní tajemství. Obsáhlejší článek Vážného obírá se právní povahou instituce t. zv. tajemství listovního, založené v § 116 úst. list. a v zákoně č. 42/1870 ř. z., a odlišuje ji od instituce t. zv. tajemství poštovního, vyplývajícího z poštovního řádu (min. nař. č. 317/1916 ř. z.). Od poštovního tajemství jest pak opět lišiti tajemství úřední přikázané služební pragmatikou. Článek je jednostranný potud, že nepřihlíží k právnímu stavu na Slovensku a v Podk. Rusi. Doplňkem tohoto článku je článek Radimského, pojednávající o tajemství telegrafním a telefonním. — Řízení správního dotýká se částečně další článek Fr. Vážného: Je přípustna soudní či politická exekuce ve věci vymáhání nároků pošty z titulu dopravy poštovních zásilek? (str. 82—86). V obou směrech jsou určité překážky povahy právní; zejména cesta exekuce poli-

tické je za daného právního stavu neschůdná pro vymáhání nároků pošty z titulu dopravy poštovní, zatím co vymáhání telegrafních a telefonních poplatků exekucí politickou je podle platných předpisů přípustné.

České právo. XIV. (1932). Že v tomto časopise spolu notářů československých jsou pojednání z oboru práva správního řídkým zjevem, je celkem pochopitelné. Že však některé otázky z tohoto právního oboru mohou mít význam i pro stav notářský, patrně je z těchto článků: **F r. H l a d k ý:** O pracích obecních a obvodních notářů v soukromoprávních věcech stran (str. 67—69). Právní předpisy, upravující instituci obecních (obvodních) notářů na Slovensku a v Podk. Rusi, jsou předpisy práva veřejného, třebaže z nich pro tyto státní orgány vyplývá též oprávnění k určitým honorovaným úkonům pro strany v záležitostech soukromoprávních. Článek snaží se dovoditi, že organizační předpisy o obecních a obvodních notářích, pokud připouštějí výkon soukromých prací pro strany v záležitostech právních, jsou v rozporu s ustanoveními služební pragmatiky (§ 33), jejíž platnost byla na obecní (obvodní) notáře vztahena zákonem č. 211/1920 Sb. z. a n. (§ 3). Dále poukazuje se na překročování hranic tohoto oprávnění v praxi. — **F r. Š a l a m o n:** S r i a d ě m e s a m o s t a t n ý v e r e j n o n o t á r s k ý p e n z i j n ý ú s t a v! (str. 69—71). Autor poukazuje na právní úpravu této otázky v cizině, zejména v poslední době i v Maďarsku, a plaiduje pro samostatné pensijní pojištění notářů a kandidátů notářství, ježto pojištění osob samostatně hospodařících pro případ invalidity a stáří (jež ostatně dosud ani nevešlo v účinnost), resp. pensijní pojištění soukromých zaměstnanců ve vyšších službách není pro notáře a kandidáty notářství uspokojivým zabezpečením.

Československá samospráva. IX. (1932). Tento časopis, věnovaný otázkám samosprávním, má ovšem i řadu drobnějších článků právnických z tohoto oboru; jsou to: **K a r e l D v o ř á k:** K o m i s e o b e c n í (str. 6—8, 14—17). Článek tento je pokračováním delšího pojednání z předešlého ročníku. Pojednává se v něm o obecní komisi policejní a její působnosti, dále o působnosti komisí sociální a chudinské, komise pro veřejné práce, komise osobní, komise právní a komise školské a patronátní, pokud by takové komise byly v obci zřízeny. — **J. K l e m š a:** P ř í s p ě v e k k u p r o v á d ě n í z á k o n a o n o v é ú p r a v ě f i n a n č n í h o h o s p o d á ř s t v í s v a z k ů ú z e m n í s a m o s p r á v y (str. 2—4, 13—14). Autor líčí změny, jež do finančního hospodářství svazků územní samosprávy přinesla t. zv. III. finanční novela (zákon č. 169/1930 Sb. z. a n.). Dospívá k závěru, že nový zákon nepřinesl pro finanční hospodářství svazků územní samosprávy očekávané nápravy, naopak kritický stav tohoto hospodářství ještě zhoršil. Tento úsudek nehodnotí ovšem dostatečně hlavního činitele finančních potíží u svazků územní samosprávy — totiž dnešní všeobecnou hospodářskou krizi, již neodstraní sebe důmyslněji vybudované předpisy o sdělování rozpočtů. — **Z d. N e š p o r:** R u č e n í n a b y v a t e l e z a d á v k u z p ř í r ů s t k u h o d n o t y n e m o v i t o s t i (str. 67—69, 79—81, 90—92,

105—107). V kapitolách: I. O právní povaze ručení, II. Kdy nastává záruční povinnost, III. Záruční řízení, IV. Promlčení povinnosti ručební, a V. Jiné druhy ručení, probírá autor podrobně instituci tohoto akcesorického závazku veřejnoprávního, jehož sporá právní úprava obsažena je v § 13 pravidel o této dávce (vlád. nař. z 27. dubna 1922, č. 143 Sb. z. a n.). — J. Zelenka: Dávka z honebních lístků dříve a dnes (str. 59) a Obec a živnost (str. 32). Posléze zmíněná úvaha zabývá se postavením obce podle živnostenského řádu, ať již jako provozovatelky živnosti či jako zájemce ex lege. — M. H.: Trestní pravomoc obecní se zřetelem k vládní osnově o trestním právu a řízení správním (str. 114) a Legitimace obce ke stížnosti na nejvyšší správní soud v řízení stavebním (str. 130—133). V řízení stavebním vystupují orgány obce sice jako úřady stavební, avšak obci přísluší — jak dovodil v poslední době i nejvyšší správní soud — také postavení strany, pokud jde o ochranu normativního obsahu přehledného plánu. — Konečně bylo by uvést anonymní články: Obecní podniky a jazykový zákon (str. 53—55) a Dávky a povinnosti k účelům církevním (str. 128—130).

Daňová a bilanční revue. XI. (1932). Dva články dále uvedené mají význam pro všeobecnou nauku o řízení správním: E. Hexner: Uspokojení stěžovatele před nejvyšším správním soudem »neexistujícími« správními akty (str. 37—40). Autor kvituje s povděkem s hlediska práva a aequity nejnovější praxi finančních senátů nejvyššího správního soudu, jež nepokládají za uspokojení strany pouhé odvolání naříkaného rozhodnutí úřadem, má-li se tím jen oddalovati důsledek rozhodnutí nejvyššího správního soudu: vázání úřadu právním názorem tohoto soudu. — V. Hřivna: Odvolání rozhodnutí napadeného stížností k nejvyššímu správnímu soudu (str. 198—201). Oproti stanovisku projevenému v článku předchozím nepokládá autor tohoto článku za vyhovující nejnovější praxi finančních senátů nejvyššího správního soudu, jež řízení o stížnosti proti odvolanému rozhodnutí úřadu zastavují jen tehdy, souhlasí-li s tím i stěžovatel, ba dokonce i nepovažují nové rozhodnutí úřadu po podání stížnosti k nejvyššímu správnímu soudu za akt, »z něhož by žalovaný úřad mohl proti straně vyvozovati nějaké právní důsledky«.

Demokratická samospráva. XIII. (1931/32). Celá řada populárně podaných článků věnována je právníckým otázkám z oboru samostatné nebo přenesené působnosti obce. Jak rozsáhlá je účast obcí na veřejné správě a jak různotvárné jsou zájmy obcí, patrné je z výpočtu těchto článků, snažících se zvolený a v nadpise vytýčený námět zhuštěně vyčerpati: A. Fišera: O povolení ke stavbě (str. 116—118, 131); J. Pliml: Odmítnutí volby a resignace v obci (str. 4, 19, 53), O volbě starosty, náměstků a obecních radů (str. 35), O schůzích

obecního zastupitelstva (str. 38—40, 55, 71, 84—86, 102, 119 až 122), Pohřební ústavy (str. 42), Trestní právo obce (str. 86), Dozor nad samosprávnými korporacemi (str. 105), O ztrátě mandátu v obci vyloučením ze strany (str. 113, 132—134), O schůzích obecní rady (str. 136—138); K. Turek: Zanedbání péče o bezpečnost a schůdnost veřejné komunikace v obci (str. 134—136), Povinnosti obce podle zákona katastrálního (str. 2—4), Volba výboru městské spořitelny (str. 7—9), Povolování veřejných produkcí (str. 28), Povolování tanečních zábav (str. 57), Pracovní doba obecních, zemských a státních zaměstnanců (str. 66—70), Ručení obce za škody vzniklé na veřejném chodníku při náledí (str. 101), O dávce ze psů (str. 106—108); Dohled nad obcí (str. 75). — Stálou rubrikou pro zodpovídání dotazů v konkrétních právních otázkách je Komunální poradna.

Die Freie Gemeinde. XIV. (1932). I tento časopis věnovaný obecní samosprávě obsahuje řadu většinou drobných článků právnických věnovaných otázkám v jich nadpisech vyznačeným. Jsou to: B. Schwab: Ortsgemeinde und Ortschaftsvermögensverwaltung (str. 170), E. Strausz: Die Selbstverwaltung in England (str. 153), A. Klein: Die bestehenden gesetzlichen Grundlagen für die Wohnungsaufsicht (str. 73—75), zejména pak obsáhlejší článek, označený šifrou v. f. s nadpisem Der Gemeindevorsteher (str. 42—44, 50—52, 75, 83), v němž jedná se o postavení starosty obce podle obecního zřízení, o jeho působnosti jednak jako předsedy obecního zastupitelstva, jednak jako výkonného orgánu obce. Pokračováním tohoto článku je pak článek téhož autora Der Gemeindevorsteher als Verwalter des Gemeindevermögens (str. 92, 98, 106). Pod touž šifrou vydány dále menší úvahy: Die Bedeutung des gemeinnützigen Charakters der Gemeindegewässerleitung (str. 35) a Die Staatsaufsicht über die Gemeinden (str. 25—27).

Hospodárske Rozhľady. VII. (1932). Pro náš úkol přicházejí v úvahu články: K. Vaeter: Český vzor Roľníckých vzájomných pokladnic (str. 23—34). Veřejnost slovenská seznamuje se tu stručně s institucí okresních záložen hospodářských v Čechách a s jejím historickým vývojem přes kontribučenské fondy a záložny. — K. Laštovka: Výčepní licence (str. 108—114). Autor podrobuje pod zorným úhlem konkrétního případu (výčepních licencí bratislavských továren na likéry) zkoumání vzájemný poměr zák. čl. XXV/1899 o státním důchodku z výčepu nápojů, § 11 zákona č. 64/1918 Sb. z. a n. o mimořádných přechodných ustanoveních na Slovensku, a zákona č. 96/1929 Sb. z. a n. o zrušení obou dříve uvedených právních předpisů a o doplnění živnostenského zákona pro Slovensko a Podkarpatskou Rus.

Juristen-Zeitung für das Gebiet der Tschechoslowakischen Republik.
XIII. (1932). O. Doernfest: Das sogenannte Bankgesetz (76—79, 85—87). Článek podává v systematickém přehledu obsah zákona ze dne 21. dubna 1932, č. 54 Sb. z. a n., s některými poznámkami. — E. Kral: Wesen und Bedeutung der Baubewilligung (str. 165—167). Autor přimlouvá se za liberální výklad některých ustanovení stavebních řádů, jež jsou příliš tíživá pro stavebníka (tak na př. ustanovení, že před vejitím stavebního povolení v moc práva nesmí býti se stavbou počato). O stavebním povolení dovozuje, že má jen deklaratorní a nikoli konstitutivní povahu. — E. Hoyer: Die disziplinäre Verantwortlichkeit der staatlichen Distrikts- und Gemeinde- (Stadt-) Aerzte (str. 126—128). Z některých ustanovení zákona č. 236/1922 Sb. z. a n. a zákona č. 113/1929 Sb. z. a n. dovozuje autor — navázav na Nabákův článek o téže otázce v časopise Veřejná správa, roč. II., str. 133—141 —, že státní obecní (obvodní) lékaři nepodléhají disciplinární pravomoci podle služební pragmatiky státních úředníků. Některá tvrzení článku, na př. že disciplinární pravomoci státu nelze se podrobiti dobrovolně dvojstrannou služební smlouvou, nebudou asi všeobecně sdílena. — H. Melzer: Ehedispens und Dispensehe (str. 49—51, 57—59). Článek zabývá se konfliktem mezi správou a justicí, vzniklým v Rakousku v důsledku praxe některých úřadů politických, jež dispensováním od překážky manželství, tkvící v stávajícím svazku manželském (§ 62 obč. zák.), připouštěly vlastně rozlukou manželství cestou administrativní. Autor staví se na zamítavé stanovisko soudů k této praxi, jež prohlašují takto uzavřená manželství za neplatná. — D. Eisinger: Sind die Schiedsinstanzen zur Ordnung der Arbeitsvertragsverhältnisse »Sondergerichte« oder Verwaltungsinstanzen? (str. 99—101). Autor dospívá — v rozporu s rozhodnutím nejv. soudu (Vážný 5746) — k závěru, že jde tu o správní úřady a nikoli rozhodčí soudy. — V článku: Wann sind Volontäre und namentlich Volontäre des Gerichtskanzleidienstes zwangsversicherungspflichtig? (str. 118, 143) obírá se týž autor uvedenou otázkou z oboru veřejného sociálního pojištění. — Theoretické otázky pro veřejné právo zásadní věnován je článek G. Königa: Privates und öffentliches Recht (str. 1—4). Autor líčí stručně hlavní argumenty snesené teorií ve prospěch t. zv. právního dualismu. Snaží se je pak vyvrátiti a prohlašuje se za stoupece druhé školy, t. zv. monistické. Právní dualismus pokládá za pouhé historicko-politické faktum; rozdíl obou komplexů norem není podle jeho názoru kvalitativní, nýbrž jen kvantitativní.

Moderní stát. V. (1932). V. Funk: Úsporná komise (str. 33 až 37). V článku líčí se historie vzniku úsporné komise parlamentní v její původní i nynější organizaci a všechny předcházející pokusy v tom směru. Autor staví se však velmi skepticky k nadějím v činnost této komise skládaným a svůj pessimistický názor podrobně odůvodňuje. Za účelnější

pokládá rozšíření pravomoci ministra financí a nejvyššího účetního kontrolního úřadu, vybudování kontrolních úřadů nižších stolic, vydání účelnějších předpisů o státních podnicích, provádění náležité kontroly státních dodávek a provedení zásad zákona č. 286/1924 Sb. z. a n. o úsporných opatřeních ve veřejné správě. — Jindř. Hoffmann: Krise výmarské ústavy (str. 239—248). Překotný vývoj poměrů v Německu předstihl sice stav, z něhož úvaha vycházela, avšak její kritika výmarské ústavy (jak v části instituční, tak i v části jednající o základních právech občanských) doznala tím spíše potvrzení. Že na podkladě výmarské ústavy mohlo dojít k aktivování nynějšího režimu, dokazuje skutečně možnost příliš extensivní interpretace jejích ustanovení institučních. Charakteristika její části v základních právech občanských jako pouhé »učebnice občanské ethiky« ukázala se pak rovněž přílehlavou. — K. Jelínek: Reforma metod parlamentní práce (str. 61—66). Článek je stručným referátem o výsledku ankety, kterou na toto thema pořádala pařížská Revue des Sciences politiques. Anketa obírala se nejprve prameny organizačních pravidel sněmovních, dále metodami práce obou sněmoven (poslanecké sněmovny a senátu), konečně pak otázkou součinnosti obou sněmoven a jejich styky s jinými institucemi. Závěr ankety se staví proti paušálnímu odsuzování parlamentního systému, který jedině vyhovuje dnešní Francii. Je třeba pouze reformovati metody parlamentní práce. — V. Kalousek: Postavení presidenta francouzské republiky podle paměti Poincaréových (str. 1—14, 37—48, 74—83). Tato studie není pouhým stručným výtahem z paměti Poincaréových, nýbrž systematickým jich zpracováním, při čemž za hlediska zvoleny hlavně vztahy presidentovy k ostatním veřejným činitelům ve státě a vnější formy činnosti presidentovy. Nadpisy některých kapitol nejlépe to objasní: President a vláda, President a parlament, President a branná moc, — Poselství presidentova a jeho korespondence, Osobní styky presidentovy, Cesty presidentovy po Francii. Celek tvoří zajímavou náplň stručných ústavně-právních předpisů o působnosti presidenta francouzské republiky, tím zajímavější, že děj spadá do nejpohnutějších dob dějin třetí republiky. — J. Krbek: Organizace politické správy v Jugoslavii (str. 149—157). Článek, překládaný z rukopisu, líčí vývoj a nynější stav organizace státní správy v Jugoslavii, jež vykazuje v některých směrech rysy shodné s organizací naší politické správy a státní správy u nás vůbec. Zajímavé je význačné postavení ministerstva vnitra v Jugoslavii, jako dozorčího úřadu nad úřady obecněsprávními (politickými), vůči ostatním ministerstvům. Hlavní odchylkou od zásad organizace naší politické správy je instituce krajských inspektorátů, jež jsou spojovacím článkem mezi okresními (městskými) náčelstvy (politickými to úřady I. stolice) a bánskou správou (politickým úřadem II. stolice). Působnost jejich je hlavně dozorčí. Okresy na rozdíl od bánovin nejsou samosprávnými korporacemi, nýbrž jen státně-správními jednotkami, čímž liší se též podstatně od okresů našich. — E. Sobota: Ně-

mecký a americký duch federalismu (str. 209—214). Úvaha tato je věnována srovnání německého a amerického federalismu. Autor dospívá k těmto závěrům: Severoamerická federace jest federací celým svým jádrem. Naproti tomu v Německu říší orgánové neváhají opětovně státoprávní povahu členských zemí uváděti zcela v niveč. Článek byl psán v říjnu 1932; zatím vývoj událostí v Německu závěry autorovy více než potvrdil.

Modrá revue. I. (1932). V úvahu přicházejí s našeho hlediska tyto články: J. Havelka: O vnitropolitické koalici (str. 241—244). Tato studie obírá se svým předmětem ovšem spíše s hlediska politického než právního, ježto není v tom směru pozitivní právní úpravy, třebaže rámcem organisace a činnosti politické koalice jsou platné ústavně-právní předpisy. — J. Kapras: Budoucnost senátu (str. 65—66). Stručná úvaha o postavení senátu v našem ústavním životě, spojená s porovnáním poměrů v cizině, vyznívá v závěr o potřebě ústavní reformy a pro nejbližší dobu alespoň zvednutí politické prestiže senátu. — V podobný závěr vyznívá i druhý článek na toto thema, jehož autorem je J. Muk (Budoucnost senátu) (str. 193—194).

Národní myšlenka. IX. (1931/32). Zmíniti bylo by se o článku —idr—: Neslučitelnost (str. 67—70), v němž přetřásá se otázka inkompatibility mandátu poslaneckého se správní funkcí v bankách pod zorným úhlem ústavního projednávání t. zv. bankovního zákona.

Národnostní obzor. II. (1931/32). Obsah tohoto ročníku byl uveden již v předešlém přehledu.

Naše doba. XXXIX. (1932). V úvahu přichází článek Z. d. Pešky: Národní menšiny a Československo (str. 409—412). Autor vytyčuje problémy, jež bylo by záhodno vyřešiti, aby národní menšiny byly získány v Československu trvale pro politiku státoprávní. Je to úprava t. zv. kulturní autonomie, jistá revize jazykového práva, liberálnější postup v otázce státního občanství a konečně první krok k aktivování autonomie Podkarpatské Rusi.

Naše obec. XXVII. (1932). Řada článků obírá se právními otázkami z oboru samosprávy obecní a okresní, jak patrně již z jejich názvů: J. Kalda: Dávka z přírůstkem hodnoty nemovitostí (str. 155—157), L. Kolář: Volba honebního výboru (str. 249), F. Kotršč: Osvobození obecní korespondence od poštovního (str. 3), a Opravné prostředky (a to v řízení před orgány samosprávy a úřady politickými) (str. 238—241), J. Říha: Mosty jako součást obecních komunikací (str. 142—145). R. Vicena pojednává v řadě článků o nejrůznějších výsecích působnosti orgánů obecních, částečně i s historicko-právní retrospektivou. Jsou to

články: K dějinám československého práva stavebního (str. 4—8), Postup pozemků podle stavebního řádu (str. 19—22), Obecní hřbitovy (str. 34—38), Listiny obcemi vydávané (str. 55—57, 68—72, 88—91), Stavební konsens a povolení k obývání (str. 111—114, 121—126, 159—161, 173—177, 187 až 191) (zvláště tento článek snaží se svou materií vyčerpání způsobem co nejúplnějším), Podjatost v zastupitelských sborech obecních (str. 202—206, 220—224), Poznámky k nauce o obecních cestách (str. 250—254), Finanční hospodářství obecní v poslednějších nálezech nejv. správ. soudu (str. 273—276), Poznámky k vlastnictví školních budov (str. 284—289, 299 až 303, 317—321), Nedobytné ošetrovací útraty veřejných nemocnic při ošetřování členů nemocenských pojišťoven (str. 330—333, 350—355, 367—370), Prodloužení nájmu obecní honitby (str. 382—385), Obsazování míst v obecních službách legionáři (str. 394—396) a Obecní rady jindy a nyní (str. 410—414). — A. Žáček zabývá se zejména finančním hospodářstvím svazků územní samosprávy. Tomuto thematu věnován je článek Rozpočtové hospodářství obcí (str. 45—55). Serii článků věnuje dále autor otázkám způsobu sanace samosprávných financí. Článek Finanční pomoc samosprávě (str. 85—88) tvoří jakýsi všeobecný úvod, jemuž následuje řada článků s konkrétními návrhy: Rozdělení správních úkolů (str. 109—111, 133—135), Vyrovnání mezi státem a územní samosprávou (str. 135—142) a Vyrovnání břemen mezi územními svazky (str. 270—273). — Z jiných článků tohoto autora bylo by uvést: K názorům prof. dr. Weyra o samosprávě (str. 370—372), kde polemizuje se s některými články prof. dr. Weyra v denním tisku, dále referáty o některých zákonných osnovách: K návrhu zákona o veřejných silnicích a cestách (str. 313—317 a 329) a Návrh na zřízení okresních hospodářských záložien v zemi Moravskoslezské (str. 365—367). — Právní posouzení konkrétních případů ze samosprávné praxe přináší stálá rubrika Praktický rádce samosprávy.

Naše samospráva. IX. (1932). I tento časopis věnován je zájmům územní samosprávy, v první řadě samosprávy obecní. Následující články mají za předmět otázky právní: Líchův článek O právu domovském (str. 7—11) je dokončením stejnojmenného článku z předešlého ročníku. — O jedné z kapitol finančního hospodářství obcí jedná se v článku J. Klimenta: Schvalování majetkových dispozic obcí (str. 11—13). — J. Fišer rozbírá podrobně ustanovení § 10 obec. volebního řádu v článku O ztrátě mandátu vystoupením nebo vyloučením ze strany podle § 10 ob. řádu volení (str. 25 až 32, 99—105). — Otázkám samosprávy obecní věnovány jsou též tyto články: J. Flögel: Jak trestá obec (str. 32—35) a V. Žakavec: O místní radě školní (str. 36—42). — O právu honebním s hle-

diska ochrany zemědělství pojednává článek K. Šnopl: Jak přihlíží český honební zákon k zájmům zemědělství (str. 65—70). — J. Fišer ve článku: Platí zákon č. 16 ex 1920, o obecních zřízeních, též pro zřízence měst statutárních? odpovídá kladně k této otázce, vylíčív dříve stanoviska nejvyššího soudu, nejvyššího správního soudu a konfliktního senátu pro řešení kompetenčních konfliktů, jež si zčásti odporují. — Z oboru práva stavebního berou si náměty F. Schlée pro článek: Plány polohy podle venkovských stavebních řádů (str. 113—116) a A. Brynda pro článek: Postavení obce ve stavebním řízení (str. 161—167 a 185 až 190). — V článku J. Fišera: Výklad k § 53 řádu volení v obcích, zvláště se zřetelem k §§ 10 a 54 (str. 116—120 a 148—152) jedná se o styčných bodech a rozdílech ustanovení § 53 zákona č. 75/1919 Sb. z. a n. a § 10 téhož zákona ve znění zákona č. 253/1922 Sb. z. a n. — Z oboru práva honebního jest uvést články F. Schlée: Enklávy podle honebních zákonů (str. 144—148) a Náhrada škod způsobených zvěří a výkonem myslivosti a řízení před smluvním soudem podle honebních zákonů (str. 167—170), jakož i článek K. Šnopl: Chytání a prodej zvěře k účelům chovu po stránce právní (str. 190—197). — Působnosti obce týkají se články P—ka: O t. zv. chudinském procentu (str. 170 až 174) a F. Schlée: Působnost obce v záležitostech trhů, měř, vah a potravin (str. 216—218). — J. Fišer v článku: Přestupkové statuty měst se zřízeným magistrátem na Slovensku a v Podkarpatské Rusi (str. 202—206) obírá se některými v praxi i theorii spornými otázkami, jež se vztahují k výkladu poměru starších právních předpisů o vydávání přestupkových statutů měst se zřízeným magistrátem (zejména § 5 zák. čl. XL/1879) k právním předpisům popřevratovým. — Ke konkrétním právním případům zaujímá stanovisko stálá rubrika: Dotazy a odpovědi.

Nová svoboda. IX. (1932). Po stránce právní nepřináší tento ročník vlastně ničeho, kromě Krausových stručných poznámek ke spisu Procházkově o otázce státního občanství Perglerova pod názvem: Právní případ Dr Perglera (str. 63).

Obzor národohospodářský. XXXVII. (1932). Z oboru práva mezinárodního otištěno je tu obšírné pojednání Fr. Valiny: Doložka nejvyšších výhod a preference (str. 309—321, 404—411), kde po historickém úvodu o vývoji obou těchto institucí podává se jejich obsah a líčí jejich dosah. Zejména podrobně seznamuje nás autor s jednotlivými typy preferencí. Nepokládá instituci doložky nejvyšších výhod za zcela překonanou, třebaže vývoj poměrů zdá se v poslední době směřovati k zásadě vzájemného vyvážení výhod z mezinárodního obchodu vůči každé ze stran.

Pensijní pojištění. XI. (1932). Články tu obsažené, pokud mají právní obsah, obírají se téměř vesměs otázkami z oboru sociálního pojištění, v prvé řadě pojištění pensijního. Jsou to tyto autoři a tato pojednání: A. Jindřich: Fond pro zaopatření zaměstnanců velko-
statků (str. 4), J. Zelfel: Význam přihlášek v pensijním pojištění (str. 20—22), J. Gallas: Invalidní a starobní pojištění na XVI. Mezinárodní konferenci práce (str. 44—47, 57—59), A. Jindřich: Péče o nezaměstnané v Československu (str. 59—63). Všeobecnější námět z práva správního má toliko článek W. Schmiedla: Forma opravných prostředků ve správním řízení (str. 86—88).

Pojistný obzor. X. (1931/32). Obsah tohoto ročníku byl podán již v předešlém přehledu.

Pozemková reforma. XIII. (1932). Uvésti lze s našeho hlediska jedi-
ně úvahu O. Klapky: Pozemková držba obcí (str. 121). Autor dovozuje, že v historickém vývoji náležela pozemková držba do sféry solidaristického hospodářství obce, kdežto pozdější zákonodárství vytvořilo z ní součást obecního hospodářství individualistického. Podle jeho názoru lze pochybovati o vhodnosti takovéhoho ústupu účelů sociálně-politických na prospěch obecního fiskalismu.

Pracovní právo. XI. (1932). Z oboru práva ústavního běře svůj námět krátké pojednání Z. Pešky: Ustanovení o ochraně domovní svobody a živnostenská inspekce (str. 77), v němž probírají se ustanovení ústavního zákona č. 293/1920 Sb. z. a n. o ochraně svobody osobní, domovní a tajemství listovního, s hlediska předpisů o živnostenské inspekci. — Z oboru správního práva bylo by pak uvést článek E. Schwelba: Úvahy o pensijních fondech a jiných zařízeních podle čl. L bankovního zákona (str. 89—92). Míneň je tu zákon č. 54/1932 Sb. z. a n. Autor snáší důvody pro závěr, že tyto fondy a tato zařízení jsou samostatnými právníckými osobami, což má s hlediska majetkoprávního veliký význam.

Prager Archiv. XIV. (1932). V obšírném pojednání Das Bankengesetz (str. 785—804) líčí H. Grossmann-Doerth právní vývoj předcházející vydání t. zv. bankovního zákona (zákona č. 54/1932 Sb. z. a n.), načež přechází k systematickému zpracování jeho ustanovení. — Z drobnějších článků bylo by uvést článek E. Ellingera: Erläuterungen zu den Richtlinien über die Heimarbeiterversicherung (str. 591—601), obsahující poznámky k jednotlivým ustanovením směrnice vydaných o pojištění domácích pracovníků Ústřední sociální pojišťovnou. Dále pak dva anonymní články: Zum Begriff des Handlungsgehilfen im Sinne der Gewerbeordnung

(str. 313—315) a Beitragstarif (str. 1426), jehož látka vzata je z oboru úrazového pojištění.

Prager Juristische Zeitschrift. XII. (1932). Fr. Adler: Gibt es noch Wahlen? (str. 300—303). Autor navazuje na stejnojmenný článek Spiegľův, otištěný v roce 1924 v časopise Hochschulwissen (str. 459 a násl.), a dovozuje, že za režimu poměrného zastoupení a vázaných kandidátních listin akt volby pozbývá stále více a více povahy založení jakéhosi veřejnoprávního přímého mandátního poměru mezi voličem a zvoleným, jsa nahražován zjišťováním mocenských posic politických stran, rozvrhem mandátů mezi ně a přidělem jednotlivých mandátů z vůle politických stran. — Ve článku Verfassungsggerichtsbarkeit (str. 502—506) obírá se též autor nejnovější literaturou v Německu o ústavním soudnictví. — L. Epstein v úvaze Der Gesetzentwurf über die Finanzprokuren (str. 564—568) pojednává o osnově zákona o finančních prokuraturách, jež zatím nyní již stala se zákonem, vytýkáje jí určité nedostatky. — Körnerův článek Die Leitungsrechte im neusten österreichischen Elektrizitätsrecht (str. 625—631) týká se nových veřejnoprávních subjektivních práv upravených v Rakousku poprvé v zákoně ze 7. června 1922, B. G. Bl. 348 (t. zv. Elektrizitätswegegesezt). — E. Kulbrich: Kanalbenützungsggebühr von mietzinsabgabepflichtigen Gebäuden (str. 29—32). Jde o interpretaci nálezu nejvyššího správního soudu z 3. září 1931, č. 12.842, v němž byla vyslovena zásada, že osvobození od veřejných daní a dávek podle zákona o stavebním ruchu netýká se obecní dávky za používání obecních stok. — Fr. Sander: Bietet die Verfassungsurkunde der Tschechoslowakischen Republik Grundlegen für eine Diktatur des Präsidenten der Republik? (str. 717—733, 753—773). Autor klade si dvě otázky, a to: 1. Na jakou dobu a v jakém rozsahu může president republiky vyloučiti Národní shromáždění z výkonu panství ve státě za použití možností skytaných mu ústavou? a 2. Může president republiky na podkladě ústavní listiny při vyřazení Národního shromáždění sám převzít výkon panství ve státě? Na to probírá velmi podrobně všechna oprávnění, jež ústavní listina skytá presidentu republiky, zvláště v poměru k Národnímu shromáždění, a dospívá k závěru, že ústava umožňuje sice presidentu republiky, aby použitím oprávnění jemu příslušejících zbavil Národní shromáždění na delší dobu možnosti zasahovati do řízení osudu státu, že však výkonu diktatury presidentem překáží ustanovení § 54 ústavní listiny o stálém výboru. Bez porušení ústavy mohl by tudíž president republiky za spolupůsobení vlády (jejíž složení má ovšem v rukou) převzít výkon panství ve státě jen se svolením a za účinné pomoci většiny stálého výboru. Pak ovšem nejde vlastně o žádnou diktaturu, nýbrž o zjednodušený parlamentní režim. Vzhledem ke složení stálého výboru a absolutnímu vlivu politických stran v životě parlamentním není ovšem důvodu, proč

by president republiky, resp. vláda usilovali o spolupůsobení stálého výboru, když naleznou tu stejnou politickou situaci jako v Národním shromáždění samém. Rozšíření oprávnění nositelů moci vládní a výkonné pro přechodnou dobu nešlo by tudíž — jak zkušenosti poslední doby nás poučily — přes stálý výbor, nýbrž spíše z lůna Národního shromáždění samého. — Týmž autor: *Nationalversammlung und Politische Partei in der Tschechoslowakischen Republik* (str. 73—91). Článek je recensí Hartmannovy knihy: *Die Politische Partei in der Tschechoslowakischen Republik*. Autor článku probírá postupně všechny čtyři kapitoly Hartmannovy knihy, jež pojednávají: 1. o právním postavení politické strany, 2. o vlivu politické strany na parlamentní volby, 3. o vlivu politické strany na činnost parlamentu a 4. o vlivu politické strany na ztrátu mandátu. Sdílí celkem úplně názory Hartmannovy. Značnou část svých úvah věnuje otázce klubovní disciplíny. Vidí v ní porušení nejen § 22 úst. list., nýbrž parlamentního režimu vůbec. Rovněž déle pozastavuje se u otázky zbavení člena Národního shromáždění mandátu volebním soudem pro vystoupení ze strany z důvodů nízkých nebo nečestných. Vidí v příslušném ustanovení zákona o volebním soudě porušení ústavy. Faktický stav, vyvinuvší se pod tlakem politických stran a sankcionovaný zákonem o volebním soudu i praxí tohoto soudu, přivedl podle názoru autorova změnu obsahu ústavy i při ponechání původního jejího znění beze změny. — E. Schwelb: *Der Entwurf des neuen Pressgesetzes* (str. 401—411, 447—455, 471—480, 556—564, 601 až 610, 613—625). Toto obsáhlé pojednání věnováno je osnově nového tiskového zákona, předložené sice již Národnímu shromáždění, jež však dosud nestala se zákonem, až na některé partie, uzákoněné v roce 1933 zákonem č. 126/1933 Sb. z. a n., kterým se mění a doplňují tiskové zákony. — W. Weiszsäcker: *Die Berggesetznovelle* (str. 589—601). Rovněž tato úvaha obírá se osnovou zákona, jež teprve v roce 1934 byla uzákoněna pod č. 8 Sb. z. a n., třebaže byla již v roce 1932 projednána v senátě. Jejím obsahem je úprava trestních sankcí podle horního zákona a připuštění nucené správy na horní závod při ohrožení veřejného zájmu. Autor spatřuje v osnově některé nedostatky a polemizuje i s názory důvodové zprávy a zprávy senátního výboru. — E. Westphalen-Fürstenberg: *Verfassung und Gesetz* (str. 319—326). Po stručném vylíčení rozdílů mezi ústavním zákonem a zákonem obyčejným přechází autor k pojednání o soudní kontrole ústavnosti zákonů. Poukazuje na dva různé systémy v úpravě této kontroly: na přiznání tohoto oprávnění každému soudci (Německo, Norsko, Spojené státy severoamerické) a na vybudování zvláštních ústavních soudů (Rakousko a Československo). Vadu úpravy této otázky v Československu vidí v omezeném právu podávat návrhy ústavnímu soudu na přezkoušení ústavnosti zákonů, čímž ústavní soud je odsouzen k nečinnosti. V rozšíření tohoto práva na další subjekty a v přiznání ústavnímu soudu oprávnění zkoumatí ústavnost zákonů *ex offio*, vidí nejlepší reformu v úpravě této otázky. — Pod spo-

lečným názvem: *Der Grundsatz der Nichtrückwirkung von Gesetzen* (str. 739—750, 779—781) obírá se řada autorů v krátkých úvahách otázkou přípustnosti a oportunité zákonů se zpětnou účinností. Podnět k tomu daly zákony č. 177/1931 Sb. z. a n. a 120/1932 Sb. z. a n. o přechodných přírážkách k dani důchodové a k dani z tantiem. Úsudek všech autorů těchto úvah vyznívá proti tomuto opatření legislativnímu. F. Adler přiznává sice, že ústava československá neobsahuje zásadu o nepřípustnosti zpětné účinnosti zákonů a že ustanovení § 5 obč. zák. (»Zákony nepůsobí nazpět...«) má povahu pouhého pravidla vykládacího a může býti nadto jako obyčejný zákon změněno zákonem obyčejným, pokládá však přes to postup zvolený zmíněnými finančními zákony za nebezpečný pro důvěru občanů v právní řád, ježto se tím otrásá princip právní jistoty a víra v právní stát. Podobný postup bylo by lze ospravedlniti jen v případě stavu nouze, který však tu podle názoru autorova nebyl. J. Eckstein považuje zmíněné ustanovení § 5 obč. zák. za maximu závaznou pro zákonodárce a za ústavní právo zvykové. J. Kisslinger poukazuje na všeobecný pokles právního citění a národohospodářské škody, jež přivodí zmíněné finanční zákony svou zpětnou účinností. O. Doernfest pokládá sice zpětnou účinnost daňového zákona za menší zlo než podlomení důvěry ve stát, který by nemohl splniti pro finanční tíseň své právní závazky, má však za to, že v daném případě bylo by se našlo ještě jiné východisko, jež by nebylo porušilo tak lehkomyslně zásady bezpečnosti a důvěry v právním životě. Konečně podobné stanovisko sdílí i O. Kraus, který klade veliký důraz na právní jistotu, jejímž jedním z předpokladů je vyloučení zpětné účinnosti zákonů. Jde o zásadu přirozeného práva podle dřívějších názorů právních, o princip právní vědy, který by platil i bez výslovného jeho normování.

Prager Zeitschrift für Sozialversicherung. VIII. (1932). W. Butschek: *Die Inkraftsetzung der Selbständigenversicherung in der Tschechoslowakei* (str. 46—52). Článek uvádí důvody, pro které nevstoupilo pojištění osob samostatných dosud v život, a probírá kriticky zásady, na nichž je vybudováno. — F. Katzer: *Ungereimtes aus der Sozialversicherung* (str. 113—115). Autor dovozuje, že platné právní předpisy, upravující přestup z pensijního pojištění soukromých zaměstnanců ve vyšších službách do invalidního a starobního pojištění dělnického, jsou pro přestupující pojištěnce krajně nepříznivé. Ježto v době hospodářské krise tento přestup přichází spíše v úvahu, navrhuje autor, aby pro tuto dobu byla účinnost těchto ustanovení suspendována. Jaké řešení by mělo místo toho nastoupiti, autor neuvádí. — O. Brexl: *Die Invaliditäts- und Altersversicherung auf der Genfer Arbeitskonferenz* (str. 83—89). Obsahuje zprávu o XVI. zasedání mezinárodní konference práce. — Poměry v Německu, Rakousku a Švýcarsku v oboru sociálního pojištění líčí řada článků: E. Bernhard: *Aktuelle Probleme der Arbeitslosenfürsorge in Deutschland* (str. 23—26), N. Brunn:

Die Sanierung der deutschen Invalidenversicherung (str. 43—46), F. Czerny: Die Finanzlage der österreichischen Angestelltenversicherung und ihre Aussichten (str. 123—129) a Die Pensions- und Unfallversicherung der Angestellten in Oesterreich (str. 175—187), N. Benninger: Stand der schweizerischen Arbeitslosenversicherung (str. 149—152), a j.

Právnik. LXXI. (1932). V tomto ročníku jest celá řada článků věnována správnímu právu. Jsou to tyto: H. Diwald: Ručení obce za opomenutí povinné policejní péče (str. 265—276). Na podkladě judikatury nejvyššího správního soudu podává se tu podrobný výklad § 37 obec. zřízení česk., jakož i předcházejícího § 36 a jemu odpovídajících ustanovení jiných obec. zřízení a městských statutů. — J. Hora: Poznámky k osnově zákona o koncesích kinematografických (str. 329—342). Jde o kritiku zmíněné osnovy zákona, jež však dosud nebyla předložena Národnímu shromáždění, nýbrž je teprve v meziministerském řízení. Článek obírá se zejména otázkou propachtování kinematografické koncese, neshledávaje řešení osnovou v tom směru navrhované za vhodné. — V. Hora: Několik poznámek k osnově novely obecného horního zákona (str. 361 až 368). I tento článek je kritikou zákonné osnovy, jež však byla uzákoněna později v jiném znění (č. 8/1934 Sb. z. a n.). Autor pozastavuje se nad ustanovením osnovy, že pro provádění vnučené správy horních podniků platí obdobně předpisy exekučního práva. Dovozuje zejména, že ustanovení to nepřihlíží k právním poměrům na Slovensku a v Podk. Rusi. — J. Janovský: K zákonné úpravě právních poměrů spodních vod (str. 393—401). Autor podává přehled názorů literatury i judikatury na otázku právní povahy spodních vod v býv. právním řádu rakouském, recipovaném v části území republiky Československé. Poukázav na slabiny všech právních konstrukcí, plaiduje pro brzkou úpravu legislativní. Na konec zmiňuje se stručně o úpravě této otázky v cizině. — B. Dymeš: Nabytí veřejné cesty obcí (str. 553—560). Názor starší literatury a judikatury v oblasti býv. rak. právního řádu připouštěl nabytí práva veřejné cesty obcí na cizím soukromém pozemku vydržením, jež spočívá na jeho užívání příslušníky obce. Autor poukazuje na neudržitelnost subsumpce tohoto právního poměru veřejnoprávního charakteru pod pojem služebnosti soukromého práva. V popřevratové judikatuře jeví se také již odklon od tohoto názoru a vývoj dospěl tu konečně až k popření možnosti vzniku veřejné cesty přes cizí pozemek vydržením se strany obce. Autor uzavírá svou úvahu prohlášením, že obec může za platného právního stavu dosíci zveřejnění cesty přes soukromý pozemek jen koupí nebo vyvlastněním potřebné části pozemku a její přeměnou ve veřejný statek. — Na hranicích práva správního a obchodního pohybují se pojednání J. Pošváře: O reformě akciového práva v Anglii

(str. 137—159) a K. Kizlinka: Německá akciová novela z 19. září 1931 (str. 201—215).

Právní obzor. XV. (1932). Právo ústavní a správní zastoupeno je v tomto ročníku následujícími články: Z. d. Peška: Dvě studie k československému jazykovému právu (str. 41—48, 81—86). Studie první jedná o jazykovém právu samosprávných korporací, a to nejprve o všeobecných zásadách v tomto směru platných, dále pak o obcích a konečně okresích a zemích. Při tom přihlíží se v rozsáhlé míře k judikatuře nejvyššího správního soudu. Druhá studie týká se řízení o jazykových stížnostech, jež má odchýlnou úpravu od řízení ve věci samé, ze kterého formální jazykový spor vzešel. — E. Fischer: Lex Dérer, ústavní zákon z dne 1. júla 1926, čís. 152 Sb. z. a n. o udělení čsl. štát. občianstva niektorým osobám (str. 189—193). Jde o výklad zmíněného ústavního zákona s přihlédnutím k judikatuře nejvyššího správního soudu v otázkách státního občianství. J. Nowotny: Reforma tiskového práva v Republice polské (str. 201 až 209, 225—230). Autor, profesor lvovské university, líčí pokusy o unifikaci a reformu tiskového práva v Polsku, které byly ovlivňovány vývojem politických poměrů v tomto státě a jež nevedly až dosud k cíli. Značná část úvah je věnována polooficiálnímu návrhu zákona o tiskovém právu, vypracovanému začátkem roku 1930 výborem svazu vydavatelů deníků a časopisů za jisté ingerence vládních kruhů. I tento návrh vyžadoval by však podle názoru autorova v mnohých směrech ještě propracování a oprav. — K. Laštovka: Poznámky k návrhu zákona o veřejných silnicích a cestách (str. 497—505). Článek jest stručnou kritikou osnovy unifikačního zákona silničního, jež však dosud neopustila stadia přípravných prací. — Přílohou tohoto časopisu jsou úřední **Publikácie ministerstva pre sjednotenie zákonov a organizácie správy**. Z jejich obsahu uvádíme článek J. Fritze: Ministerstvo pro sjednocení v letech 1931 a 1932 (str. 34—40), líčící činnost tohoto ministerstva v zmíněném období.

Richterzeitung. XIV. (1932). Do práva správního zasahuje částečně pojednání O. Meistera: Der Ausdruck »Waffe« im Strafv- und Verwaltungsrecht (str. 60—65). V historicko-právní části své úvahy uvádí autor řadu právních předpisů jednajících o užívání nebo zneužití zbraní, počínajíc »saským zrcadlem«. Většinou jde o normy práva trestního, avšak i předpisy správního práva, ba i právo mezinárodní operuje zhusta tímto pojmem. Další část této úvahy věnována je pokusům o definici tohoto pojmu, ať již v literatuře nebo v právních předpisech, což ovšem je úkol velmi obtížný, zvláště když pojem ten prodělává též vývoj a mění se podle hlediska, z něhož je posuzován. — V anonymním článku *Bemerkungen zum Fälligkeits- und Zahlungstag der Ruhe- und Versorgungsgenüsse* (str. 265—267) dovozuje

se, že ustanovení § 153 zákona č. 108/1926 Sb. z. a n. dalo dřívějším právním předpisům o odpočivných a zaopatřovacích požitcích státních zaměstnanců a pozůstalých po nich, platným před počátkem jeho účinnosti, moc zákona. Mezi nimi je i výnos býv. rak. ministerstva financí z 20. ledna 1896, č. 1758 (F. M. V. Bl. č. 14), který stanovil splatnost odpočivných a zaopatřovacích požitků státních zaměstnanců a pozůstalých po nich na 2. den v měsíci. Nebylo tudíž možno pouhým výnosem ministerstva financí v roce 1932 posunouti výplatu těchto požitků na 4. den v měsíci.

Samosprávná korespondence. V. (1932). V drobnějších člancích pojednává se o otázkách z oboru práva správního, majících vztah k územní samosprávě. Jde o tato témata: Příspěvek obcí v Čechách na ošetrovací útraty ve veřejných zdravotních ústavech (R. Vorel) (str. 17—19), Sociální péče v samosprávě (str. 23), O nákladech na rozepři v řízení správním (A. Krejza) (str. 38), Obec a živnost (str. 54—56), Investiční příspěvky (str. 67—72), Co má na starosti místní školní rada (str. 73), Úprava samosprávných financí (O. Klapka) (str. 84—87). — Rubrika Drobnosti z praxe odpovídá na dotazy o konkrétních právnických otázkách.

Sborník věd právních a státních. XXXII. (1932). J. Karvaš: Kartely a veřejný zájem (str. 163—187). Po stručné zmínce o intencích předpisů, vydaných o kartelech v Německu a Maďarsku, obírá se autor ustanovením § 8 původní československé osnovy zákona o kartelech, podle něhož dozírá státní orgán na kartely, aby jimi nebyla neodůvodněně na úkor veřejných zájmů omezována nebo vylučována volná soutěž. Úkolem článku je vymeziti pojem »veřejný zájem« v tomto vztahu. Autor dospívá k závěru, že veřejným zájmem je tu rozuměti zájem národohospodářský, který ovšem nemusí se vždy krýti se zájmem spotřebitelů. — V rámci tohoto ročníku byla vydána **Pocta k sedmdesátým narozeninám prof. Dra Cyrila Horáčka**. Mezi 34 příspěvků je i celá řada článků z oboru práva ústavního, správního a mezinárodního. B. Andres: Mezinárodní unifikace práva vnitrozemské plavby (str. 640—655). Ženevská konference z konce roku 1930 položila základy k mezinárodní úpravě některých otázek vnitrozemské plavby. Stalo se tak přijetím tří konvencí z 9. prosince 1930, z nichž první jedná o imatrikulaci lodí vnitrozemské plavby, o věcných právech k těmto lodím a o některých souvislých otázkách, zejména o exekuci na lodi, druhá týká se správních opatření k zjištění a osvědčení práva vnitrozemských lodí na vlajku, třetí pak obsahuje pravidla pro případ srážky lodí při vnitrozemské plavbě. Autor seznamuje nás podrobněji s jejich obsahem. — J. Havelka: O významu některých ustanovení zákona o přímých daních z 15. června 1927, č. 76 Sb. z. a n., pro obecné nauky práva správního (str. 656—677). Po stručném úvodu o methodě získávání všeobecných zásad práva správního abstrakcí

ze speciálních pozitivních předpisů správních a o poměru práva finančního k právu správnímu obírá se autor dvěma základními problémy práva berního, totiž: 1. otázkou, zda v poměru poplatníka ke státu lze spatřovati veřejnoprávní poměr obligační či zvláštní poměr mocenský a 2. otázkou, kdy vzniká daňový poměr u přímých daní. K prvé otázce odpovídá závřením obou zmíněných formulací a označením tohoto poměru jako veřejnoprávní poměr *sui generis* (daňový). Pokud jde o druhou otázku, dovozuje autor z ustanovení zákona č. 76/1927 Sb. z. a n., že vznik daňového poměru nastává vznikem určitých skutečností na státu jako subjektu právního nároku nezávislých, vznik povinnosti poplatníkovy k placení daně podmíněn je však správním aktem příslušného státního orgánu. Dále probírá autor po různu některé všeobecné definice, zásady a instituce, jež lze vyvoditi z ustanovení zákona č. 76/1927 Sb. z. a n. o přímých daních. Jest to na př. definice bydlístě, předpisy o lhůtách a o doručování, otázky způsobilosti k jednání a zastoupení, instituce úroků z prodlení, kompensace, promlčení a j. — J. Hoetzel: Veřejnoprávní subjektivita (str. 691—695). Článek obsahuje v prvé části stručnou úvahu o vývoji samosprávy územní i zájmové u nás po převratu a o některých nových zásadách, jež se tu uplatňují, v druhé části jest stručná zmínka o Merklovu *Allgemeines Verwaltungsrecht*, jež podle názoru autorova nepřináší nových myšlenek v názoru na samosprávu; třetí část polemizuje s názory Weyrovými v jeho pojednání »O veřejnoprávní subjektivitě« (Háchova Pocta). Hoetzel zdůrazňuje, že veřejnoprávní korporace je stejným produktem právního řádu jako občan a že má k ochraně svých veřejnoprávních práv subjektivních, vyplývajících z vlastní její působnosti přiznané jí právním řádem, i práva procesní. — K. Laštovka: Klasifikace obcí a změny v území obecním na Slovensku a Podkarpatské Rusi (str. 710—725). Obecní zřízení platné v býv. Uhrách a recipované na Slovensku a v Podk. Rusi zná tři druhy obcí: malé obce, velké obce a města s regulovaným magistrátem. Města se zřízeným magistrátem jsou jistou obdobou měst s vlastním statutem podle právního řádu platného v zemích České a Moravskoslezské, malé obce jsou pak seskupeny v obvody notářské. Obecní zřízení (zák. čl. XXII/1886) připouští přechod z jedné kategorie obcí do druhé, jeho ustanovení byla však částečně dotčena popřevratovými právními předpisy, zejména zákonem o organizaci politické správy. Dále pojednává článek o změnách území obecního, jež obdobně jako v t. zv. zemích historických spočívají buď v sloučení nebo rozloučení obcí nebo změnách obecních hranic. Účinky těchto změn nejsou tu však — nehledíc k majetkoprávním otázkám — vůbec upraveny. Jako hlavní požadavek *de lege ferenda* vytýčuje autor hromadné nucené slučování obcí, jež nejsou velkou většinou finančně s to plniti své úkoly (76% obcí má méně než 1000 obyvatelů), a to na podkladě zvláštního zákona, který by předpoklady i účinky sloučení podrobně upravil. — J. Matějka: O t. zv. parlamentní a úřednické vládě (str. 726—738). Instituce politické odpovědnosti

vlády parlamentu vznikla v kolébce parlamentarismu — Anglii. Její aplikace na republikánskou státní formu je zásluhou Francie. Rozlišování mezi vládou složenou z členů zákonodárného sboru a vládou úřednickou a používání označení »vláda parlamentní« jen pro prvou není přesným, ježto v poměru k parlamentu není mezi nimi rozdíl. To platí i podle naší ústavy, jež převzala instituci politické odpovědnosti vlády, avšak jako její protiváhu zná i právo presidentovo rozpouštění sněmovny. Autor poukazuje na výstražný příklad Francie, jež nedovedla udržeti rovnováhu mezi parlamentem a mocí vládní a výkonnou, a varuje před znehodnocováním práva moci vládní a výkonné rozpouštěti sněmovny. — Z d. Neubauer: Základní myšlenkové prvky instituce sociálního pojištění (str. 746—779). Toto pojednání skládá se ze dvou částí: V první líčí se historický vznik a vývoj instituce sociálního pojištění. V druhé podává se teleologický výklad téže instituce, totiž takový, který rozbohem pozitivního práva hledá zpětným pochodem účel a smysl této úpravy. K úkolům státu a v jeho hranicích existujících nucených svazků veřejnoprávních patří péče o chudé a nemocné. Jejím druhem je péče o celé třídy osob produktivně činných, avšak těmito zly v budoucnosti ohrožených. Národohospodářský význam těchto tříd odůvodňuje kvalifikovanou péčí o ně vůči všeobecné péči chudinské tíhnoucí k minimu. Dále podává se rozbor principů, na nichž je tato péče vybudována po stránce finanční úhrady. — Z d. Peška: Příspěvek k nauce o ratifikaci mezinárodních smluv (str. 780—790). V úvodu článku podává se vylíčení vývoje této instituce mezinárodního práva a jejího významu. V dalším pak uvádí se v souvislost rozvoj této instituce s přechodem moderních států od absolutismu ke konstitučnímu životu. Jedině instituce ratifikace umožňuje, aby i parlamenty uplatnily svůj vliv na mezinárodní styky států. Je to tím významnější, že jde o působnost, která není vlastní žádnému z nositelů jedné ze tří státních mocí podle klassického roztřídění. — E. Roos: Poznámky o postavení věřitele ve finančním hospodářství čl. místní samosprávy (str. 545—558). Reformami finančního hospodářství svazků územní samosprávy z r. 1927 a z r. 1930 zhoršeno bylo podstatně postavení komunálních věřitelů. Bylo by lze sice v obou novelách shledati některá ustanovení na prospěch komunálních věřitelů — a autor je také vypočítává —, avšak přes to musí se tyto věřitelé při přírážkovém limitu zajišťovati hypotekárně, nemají-li se vysazovati nebezpečí nelikvidnosti svých pohledávek. Vylíčov poměry v Anglii a Francii po této stránce, navrhuje autor de lege ferenda řadu opatření, jež by chránila lépe zájmy komunálních věřitelů a zvýšila schopnost úvěru svazků územní samosprávy. — V. Schuster: Doložka nejvyšších výhod v hospodářském vývoji poslední doby (str. 567—576). V článku líčí se historický vznik a vývoj této doložky, jež na konci minulého století stala se úhelným kamenem mezinárodního obchodu. Dále uváděny jsou výjimky z této doložky, jak průběhem doby theorii i praxi byly uznávány. Konečně líčí se

poválečné potíže mezinárodního obchodu, jimiž doložka nejvyšších výhod pozbyla a stále více pozbývá na svém významu. Autor nevidí též východisko z nynějších obchodně-politických zmatků v obnovení panství doložky nejvyšších výhod, nýbrž v jiných prostředcích mezinárodního obchodu, zejména v dovozních kontingentech účelně použitých. — Fr. Vavřínek: Finance a volby (str. 807—818). Autor přetřásá otázku, vícekrát již nadhozenou k veřejné diskusi, otázku financování politických stran státem, a poukazuje na důsledky toho, někdy dosti absurdní. — Fr. Weyr: Mrtvý obsah moderních demokratických ústav (str. 819—832). Těmito »mrtvými«
ústavními předpisy nazývá Weyr ta ustanovení ústav, jež — příslušející zašlým politickým ideologiím — nemají dnes již praktického významu buď žádného, nebo jen velmi nepatrný. Takovým mrtvým předpisem je na př. zákaz t. zv. imperativního mandátu. Stejně i instituce parlamentární imunity. K nim čítá autor i instituci parlamentní odpovědnosti vlády. Rovněž referendum nemůže hrát žádnou praktickou roli. Předpisy upravující postup při konfliktu obou sněmoven mají jen theoretickou cenu, jsou-li obě sněmovny voleny podle týchž zásad. Rovněž ideu primátu moci zákonodárné proti moci vládní a výkonné pokládá autor dnes již za anachronismus.

Sociální problémy. II. (1932). S našeho hlediska přichází v úvahu článek Fr. Sandera: Stát (str. 177—191) vzhledem k předmětu, zvolenému jím za thema. Avšak způsobem zpracování tohoto thematic přechází autor s pole právního na pole sociologie. Tímto způsobem dospívá k definici státu jako »původní vládní moci náležející někomu, kdo je ochoten ji vykonávat«. Představa státu jako právnické osobnosti rozpadne se ve vzájemné vztahy lidí, úkony moci stání přemění se v rozličné jednání různých lidí za různých situací.

Sociální služba. XIV. (1932). Časopis tento, věnovaný zájmům válečných poškozců, přináší i řadu drobných právnických článků z tohoto oboru státní správy, jichž autorem jest Jan Hoffmann. Jsou to zejména: Ocenění pouhého podnětu ke vzniku skutečnosti, zakládající nárok na důchod válečných poškozců (str. 8), Výklad předpisů platných pro posuzování nároků trafikantů-válečných poškozců na důchod (str. 38), Udělení státního občanství podle zákona č. 152/26 a význam jeho pro likvidaci požitků válečných poškozců (str. 39), Výklad zákonného ustanovení o nároku na odbyté u vdov znovu provdaných (str. 53), Pojem nezaopatřenosti dětí jako předpokladu pro nárok na důchod sirotčí (str. 54), Nárok na důchod sirotčí podle zákona č. 142/20 dětí nemanželských a matrikálně manželských (str. 71), Rozhodování o přeběrcích na důchodech válečných poškozců s přihlédnutím

k judikatuře nejvyššího správního soudu (str. 125). — Dále bylo by se ještě zmíniti o článku J. Janovského: O chorobinecký zákon (str. 71).

Spořitelní obzor. XXXI. (1932). Pro naše hledisko přichází v úvahu z tohoto ročníku jen úvaha J. Wilda: Bankovní zákon (str. 33—37), jednající o zákonu č. 54/1932 Sb. z. a n.

Veřejná správa. II. (1932). Také druhý ročník tohoto časopisu, věnovaného správnímu právu, je bohatý svým obsahem. R. Kollar v článku *Nové cesty veřejné správy* (str. 1—5) poukazuje na to, že v moderní době ustupuje do pozadí vrchnostenská stránka veřejné správy, naproti tomu však věnuje se zvýšená pozornost úkolům veřejné správy, jež mají za účel sloužiti rozvoji národního hospodářství. S tím souvisí dále snaha po zhospodárnění veřejné správy, jež všude — a v poslední době zejména i u nás — stává se předmětem studia. — K. Laštovka: *Úprava požární policie na Slovensku* (str. 5—11, 49—51). Úvaha založena je šířeji, než udává její nadpis. Probírá se tu otázka nařizovací moci úřadů správních a orgánů samosprávných na Slovensku vůbec, ať již na podkladě organizačních předpisů býv. municipií a obcí, či na podkladě zákona o organisaci politické správy. V tomto všeobecném rámci přihlíží se ovšem zejména i k úpravě nařizovací moci v oboru policie požární. — M. Horka: *Součinnost úřadů politických a báňských v horním právu* (str. 12—19, 55—61). Autor vypočítává případy, v nichž vystupují ve věcech horních politické úřady, a to buď samostatně nebo — a to častěji — spolu s úřady báňskými. V posléze zmíněných případech náleží podle povahy věci vedoucí role buď tomu neb onomu úřadu. Tato součinnost neomezuje se ovšem jen na pole horního práva samého, nýbrž vystupuje do popředí zejména v souvislých otázkách živnostensko-právních, vodoprávních, stavebních, železničních, elektrisačních a silničních. — J. Janovský: *Příspěvek k výkladu § 78 nařízení o správním řízení* (str. 52—54). Jde o otázku, zda může zamítnouti odvolání jako opožděné nebo nepřipustné toliko úřad, u něhož bylo podáno, či také úřad odvolací. Autor snáší důvody pro alternativu druhou. — K téže otázce vrací se O. Holdík v článku *K výkladu § 78 a § 80 správního řádu* (str. 85 až 93), zaujímá však stanovisko opačné, pro něž uvádí řadu důvodů. K jeho článku připojena je *Replika Dr. J. Janovského* (str. 93—98) a *Doslov redakce* (str. 99—102), v němž V. Joachim přiznává větší přesvědčivost argumentům Holdíkovým, přimlouvá se však za novelisaci tohoto ustanovení. — J. Flögel: *O povinnosti obce nahraditi škodu* (str. 102—106). Povinnost tato má zákonný podklad jedině v § 37 obec. zřízení českého; nejde tedy o právní institut významu celostátního. V článku pojednává se nejprve o povaze této povinnosti, pak o jejích předpokladech a konečně o způsobu uplatňování nároků jí odpovídajících. — R. Bébr: *Odnímání diplomů porodním asistentkám* (str. 121—133). V první části článku pojednává se o předpisech platných před

účinností zákona č. 200/1928 Sb. z. a n. o pomocné praxi porodnické a vzdělání a výcviku porodních asistentek, a to jak v zemích historických, tak i na Slovensku a v Podkarpatské Rusi. V druhé části rozbírají se pak příslušná ustanovení zákona č. 200/1928 Sb. z. a n., zejména jeho § 7. — Š. Nabák: Disciplinární zodpovědnost státních obvodních a obecních (městských) lékařů (str. 133—141). Materiální i formální úpravu této věci lze nalézt — a to ještě jen v hlavních rysech — jedině ve služební smlouvě, jejíž vzor byl stanoven státní zdravotní správou (srov. zejména §§ 6—8). Pro vyplnění mezer těchto předpisů možno použití jen všeobecných zásad, ovládajících náš právní řád. Služební pragmatika státních úředníků a předpisy o trestním správním řízení neplatí ani subsidiárně. V závěru článku poukazuje autor správně na labilnost celé této úpravy vzhledem k ustanovení § 111, odst. 2. ústavní listiny. — J. Havelka: O vývojových tendencích práva státního úřednictva a o postavení státního úřednictva ve státě (str. 161—185). V úvodu podávají se definice pojmů »státní zaměstnanci« a »státní úředníci«. Další úvahy týkají se toliko státních úředníků. V první části těchto úvah pojednává se o právní úpravě postavení státních úředníků de lege lata, zejména o vzniku služebního poměru a jeho povaze, jakož i o jeho skončení. Na rozdíl od jiných států není úřednické právo zakotveno u nás v ústavní listině. Autor zmiňuje se pak o hlavních zákonech, vydaných v této věci: od služební pragmatiky úřednické až k platovému zákonu z roku 1926. Náležitě zhodnocen je pro vývoj úřednického práva zákon č. 286/1924 Sb. z. a n. Druhá část úvah obírá se otázkou postavení státního úřednictva ve státě s hlediska theorie a de lege ferenda. Autor rozlišuje státní orgány podle jejich poslání na orgány politické (parlament a vládu) a na orgány prováděcí (státní úřednictvo). Doporučuje, aby hranice mezi působností každé z těchto kategorií státních orgánů byla vedena co možno přesně. Posláním orgánů politických jest vydávati právní předpisy, posláním orgánů prováděcích pak jest prováděti je. Ideálem by bylo, aby orgány politické a jejich složky a činitelé političtí vůbec byli omezeni na vlastní sféru své působnosti a aby nebyli pověřováni funkcemi státního úřednictva, a opačně zase, aby státním úředníkům bylo při nejmenším zabráněno přijímání vedoucí funkce v politických stranách. — Jos. Hoffmann: O formách účasti živlu laického ve veřejné správě (str. 186—209, 241—255). Účelem této úvahy jest předvésti a roztržiti všechny ty různotvárné zjevy, v nichž vykristalisoval se v našem právním řádě demokratický princip účasti živlu laického ve veřejné správě. Rozsah látky vyžadoval určité její omezení; tak na př. bylo třeba pustiti se zřetele ústavní funkce živlu laického v oboru moci vládní a výkonné, dále nepřímý zásah laického živlu do veřejné správy, jevící se ve výkonu voleb do některých orgánů veřejné správy, a j. Rovněž bylo třeba předeslati některé definice pojmů, jimiž se tu operuje. Pro klasifikaci jednotlivých forem účasti živlu laického ve veřejné správě byla vzata za dělídlo ta okolnost, zda živel laický — ať již sám, či ve spojení s živlem

byrokratickým — zúčastní se bezprostředně na tvoření úsudku a vůle nositele veřejné správy, či zda účast živlu laického ve veřejné správě jeví se jen v různých způsobech interního spolupůsobení s příslušným orgánem správním (na př. v činnosti konsultativní, v opatrování materiálních podkladů pro rozhodování příslušného orgánu a pod.). Živel laický, vyzbrojený votem decisivním, může pak vystupovati buď samostatně — ať již v orgánech monokratických či kollegiálních — nebo ve spojení s živlem byrokratickým ve smíšených orgánech kollegiálních. Podobně je tomu i s poradními, pomocnými a jinými takovými orgány, v nichž účast živlu laického ve veřejné správě nedosahuje zmíněné intensity. Autor vypočítává pak různé formy té i oné kategorie, dané pozitivním právem. — E. Hexner: Evidencia obyvateľstva v Bratislave (str. 285—289). Článek shrnuje právní předpisy, týkající se hlášení cizinců na Slovensku, v prvé řadě pak v Bratislavě. Je z něho názorně viděti potřebu nové úpravy této otázky, nehledíc ani k důvodům unifikačním, jež mluví pro vydání nových předpisů celostátních. — J. Danek: Nové předpisy o jízdě motorovými vozidly (str. 290—295). V článku je podán obsah a výklad zákona ze 16. července 1931, č. 124 Sb. z. a n., kterým se provádí Mezinárodní úmluva ze dne 24. dubna 1926 a vydávají některé prozatímné předpisy o jízdě motorovými vozidly, jakož i vládního nařízení z 30. června 1932, č. 107 Sb. z. a n., kterým se mění a doplňují některé předpisy o jízdě motorovými vozidly. — V. Kalousek: Dva příspěvky k otázce platnosti právních norem na Podkarpatské Rusi (str. 365—382). Autor obral si za úkol řešiti dvě otázky, vížící se k přerodu býv. uherského právního řádu v právní řád československý na území Podkarpatské Rusi. Prvá otázka zní: Až do kdy mohly nabývati po převratu na Podkarpatské Rusi platnosti maďarské právní normy? Druhá pak týká se rozsahu místní platnosti nařízení ministra s plnou mocí pro správu Slovenska; jde o to, zda nařízení ta nabývala platnosti i na území Podkarpatské Rusi, resp. do kdy možno to předpokládati. Praktický význam těchto otázek dokumentován je na min. nařízeních č. 4000/1917 a č. 4420/1918 o obchodu s pozemky, a na dalších osudech těchto nařízení. Autor odpovídá nejprve k otázce druhé, a to v tom smyslu, že nařizovací moc zplnomocněného ministra pro Slovensko vztahovala se i na Podkarpatskou Rus až do dne 18. srpna 1919 (vydání vyhlášky generála Hennocquea); od tohoto dne dlužno považovati Podkarpatskou Rus za správní jednotku od Slovenska odlišnou, na niž se plná moc ministra pro Slovensko nevztahovala. Odpověď na tuto otázku vybavuje ovšem ještě některé otázky další, na něž autor též odpovídá. Na otázku data rozhodného pro odpoutání Podkarpatské Rusi od právního řádu maďarského odpovídá autor, že za toto datum dlužno považovati den 28. října 1918, třebaže některé obce na Podkarpatské Rusi byly ještě dosti dlouho po tomto datu ovládány orgány maďarského státu. Ke konci porovnávají se závěry, k nimž dospěl autor úvahy, s judikaturou našich nejvyšších tribunálů soudních. Judikatura tato kolísá a dospívá někdy k závěrům dosti absurdním. Dokumentární ceny doznává článek

vyličením postupného obsazování Podkarpatské Rusi a zachycením fakt, dnes již těžko zjistitelných. Po prvé je tu též knižně publikován text svolání generála Hennocquea z 18. srpna 1919, které má značnou důležitost i po stránce ústavně-právní. — V. Chalupný: Československé jazykové právo se zřetelem k judikatuře nejvyššího správního soudu (str. 305—314, 325—339, 382—393). V stručném úvodě líčí se historický vývoj jazykového práva na území republiky Československé, a to jak před převratem, tak i po něm. Vlastní pojednání rozpadá se na tři hlavní části. V první pojednává se o jazykovém právu v oboru státní správy. Další části, které však v tomto ročníku již nevyšly a jichž otištění odkázáno do příštího ročníku, mají obsahovati pojednání o jazykovém právu v oboru samosprávy a o jazykovém sporu, jakož i některé dodatky. Zmíněná látka části první zpracována je tím způsobem, že pod systematicky seřazenými hesly (na př. Úřadování, pojem a specifikace, Přijímání podání, Styk úřední a soukromý, Vyřízení, Úřední korespondence atd.) uváděny jsou zásady příslušné judikatury nejvyššího správního soudu. Nejde tu však jen o pouhou citaci judikatury, nýbrž autor zpracoval tuto judikaturu tak, aby byl patrný i vývoj, jímž se brala, a místy připojil i vlastní poznámky nebo odkazy na příslušnou normu, materiálie nebo i literaturu. — Od téhož autora pochází i menší studie *Obecní podniky ve světle jazykového nařízení* (str. 19—23). — V. Joachim má tu celou řadu drobných článků na různé náměty z práva ústavního a správního, vyjádřených již v jejich nadpisech: *Státní jazyk na Podkarpatské Rusi* (str. 209—212), *Odvolání proti městské radě pražské ve věcech hospodářské působnosti obecní* (str. 61—67), *Mohou býti obecní poplatky podle § 28 zák. č. 329/1921 Sb. z. a n. stanoveny tak, aby se docílilo přebytku* (str. 142—144), *Usnesení obecního zastupitelstva o ustanovení obecního zaměstnance; legitimace ke stížnosti* (str. 144), *Ustanovení okresního cestmistra s vysokoškolským vzděláním* (str. 144), *Odvolání jménem obce; lhůta podle § 19 správ. řízení* (str. 145), *Místní obec tvořící část farní obce není legitimována stěžovati si jménem celé farní obce* (str. 212), *Stavební právo, postavení stavebníka a sousedů* (str. 213), *Volby obecní; řízení před nejvyšším správním soudem* (str. 213). Tyto články byly vyvolány nálezy nejvyššího správního soudu a reprodukují příslušný nálezy, po případě na něj reagují. — I tento ročník obsahuje stále rubriky jako ročník předchozí, týkající se legislativy a judikatury, pokud mají vztah k veřejné správě.

Věstník československých měst a obcí. XX. (1932). Otázkám právním, týkajícím se samosprávy obecní, věnovány jsou tyto články: V. Rotnágl: *Obecní podnik* (str. 1—3, 22—24, 54), J. Plich: *Ještě k systemisaci obecních zaměstnanců* (str. 73—75), V. Voženílek: *Obecní dávka z nájemného* (str. 97—99). Obsah těchto pojednání naznačen je již jejich nadpisy. Všeobecnější námět zvolil

si A. Krejza pro stručnou úvahu O nákladech na rozepři v řízení správním (str. 28). Stálá rubrika Z praxe a pro praxi řeší konkrétní právní otázky.

Věstníku českého zemského ústředí obcí, měst a okresů v Praze. III. (1932). Bylo by uvéstí řadu drobných článků O. Klapky na různá témata mající vztah k územní samosprávě, zejména: Normotvorná činnost samosprávy (str. 2), Služební právo samosprávných zaměstnanců (str. 37), Úprava samosprávných financí (str. 68—70), Bytový zákon (str. 89—92), Nový silniční zákon (str. 130—132). V článku Místní správa v praxi (str. 105—108) podán je stručný výtah ze zprávy, kterou přednesl na mezinárodním kongresu místní správy v Londýně v roce 1932 Montagu-Harris na podkladě rozsáhlé dotazníkové akce. Podle zásad, na nichž samospráva je v tom kterém státě vybudována, rozeznává se tu šest hlavních systémů samosprávy: italský, francouzský, německý, britský, švýcarský a americký. — Dále bylo by se ještě zmíniti o stručném pojednání A. Netolického: Kdo nese náklady s volbou honebního výboru (str. 24) a o rubrice Z praxe a pro praxi pro zodpovídání konkrétních dotazů o otázkách právních z oboru samosprávy obecní a okresní.

Věstník hlavního města Prahy. XXXIX. (1932). Tento časopis věnovaný zájmům československé metropole jako jednotce správní má i některé úvahy právní, o nichž bylo by se zmíniti, a to pro jejich stručnost jen označením autora a nadpisu článku: O. Mácha: Příslušnost k rozhodnutí o náhradě škody vzniklé v oboru místní policie v Praze (str. 339—341), L. Langer: Jest pražská obec zadlužena podle § 20 zákona č. 169/1930? (str. 385), J. Plich: Ještě k systemisaci obchodních zaměstnanců (str. 17—19). Po stránce historicko-právní jsou pro právníka zajímavé i články V. Vojtíška: Právní vztah obce pražské k domovním loubím (str. 737—739) a Právo obce pražské ke kostelu na Karlově (str. 853—855).

Věstník ministerstva průmyslu, obchodu a živností. XIII. (1932). Tento oficiální list ministerstva obchodu zachovává stále tradici sloužití nejen publikaci oficiálních zpráv tohoto ústředního úřadu, nýbrž i odbornému literárnímu zpracování otázek týkajících se tohoto resortu. Některé z článků týkají se i právních otázek z oboru práva správního. K nim bylo by v tomto přehledu přihlédnouti. M. Horka: Živnostenské úřady a spolupůsobení obcí (str. 448—452). Vypočítávají se tu případy, v nichž obec vystupuje v živnostensko-právním řízení jako veřejnoprávní činitel. Kromě toho může obec ovšem vystupovati též jako živnostník. — Od téhož autora pochází článek Exekuce na živnostenské oprávnění (str. 376—378), který ovšem operuje hlavně předpisy exekučního řádu soudního. — K. Skála podává v člancích K osnově zákona

o svazových známkách (str. 53—55, 237—243) a K reformě patentního práva (str. 316—330) zprávu o stavu legislativních přípravných prací v ministerstvu obchodu v naznačených směrech. — O. Parsch: Kontinuita právní ochrany živnostenského vlastnictví v Československu (str. 115—126, 163—168). Předmětem této úvahy jest otázka, zda patenty, známky, vzorky a modely, jejichž ochrana byla přiznána příslušníkům cizích států ještě v býv. Rakousku, resp. Uhersku na podkladě příslušných mezinárodních smluv, požívají v Československu ochrany, po příp. priority teprve ode dne, kdy přístup Československé republiky k oněm smlouvám nabyl mezinárodní účinnosti, či požívají-li původní ochrany nebo priority, která jim byla přiznána v býv. Rakousku, resp. Uhersku. Jde tedy o dosah přístupu Československa k těmto smlouvám, pokud jde o práva cizinců, jichž bylo nabyto na podkladě těchto smluv v býv. Rakousku, resp. Uhersku. Autor rozlišuje mezinárodně-právní i vnitrostátně-právní stránku této otázky a odděleně zmínuje se i o řešení této otázky vzhledem k Hlučínsku.

Všehrd. XIV. (1932). Z oboru práva ústavního čerpají svou látku články V. Henzla: Politická odpovědnost ministrů ve Francii (str. 295—301) a B. Pogody: Ústavní úvaha polská (str. 65—67), a to oba z pozitivního práva cizích států. — Otázkám práva mezinárodního jsou pak věnovány tyto úvahy: B. Kučera: Malá dohoda a její organizace (str. 245—253). Po historickém úvodu o vzniku Malé dohody pojednává se tu o aliančních smlouvách Československa s Jugoslavií (ze dne 14. srpna 1920 a z 31. srpna 1922) a s Rumunskem (z 23. dubna 1921), načež přechází autor k rozboru organizačního paktu Malé dohody ze 16. února 1933. Autor pokládá Malou dohodu s hlediska tohoto paktu za organizovanou alianci, tedy za jakýsi přechod od formy pouhé aliance ke spolku států. — J. Mrázek: Letecká válka s hlediska práva mezinárodního (str. 258—262 a 289—294). Článek shrnuje vše, co o použití letadel jako bojových prostředků bylo až dosud v mezinárodních smlouvách obsaženo. — Konečně zasluhuje zmínky ještě krátká úvaha J. Klimenta: Stavovství a léna v budoucím společenském řádu (str. 113—115), která svými náměty zasahuje jak do práva veřejného, tak i do práva soukromého.

Der Weg. IV. (1932). V úvahu přichází jedině článek V. Sandera: Politische Parteien und politische Willensbildung innerhalb einer Minderheitsnation (str. 196—200). Politicky zahrocený článek dospívá k závěru, že v národnostně nejednotném státě nemůže se vůle národa menšinového projevit prostřednictvím politických stran, leč jedině za předpokladu národnostní autonomie. Jinak politické strany menšinové národnosti i při své účasti na vládě ve státě netvoří vůle svého národa, nýbrž účastní se jen na tvorbě vůle státu, kterou autor ovšem neprávem zdá se ztotožňovati s vůlí národa většinového.

Zahraníční politika. XI. (1932). Otázkám právním, a to z oborů práva mezinárodního a práva ústavního věnovány jsou tyto články: B. Kučera: Stálý mezinárodní soudní dvůr a revise jeho statutu (str. 568—581, 671—683, 803—815). V úvodě líčí se snahy o vybudování stálého mezinárodního rozhodčího nebo soudního orgánu, počínajíc od první Haagské mírové konference v roce 1899. Snahy ty, jež doznaly částečné realizace již v Haagské úmluvě o smírném vyřizování mezinárodních sporů z r. 1899 a z r. 1907, byly konečně korunovány plným úspěchem v roce 1920, když shromáždění Společnosti národů schválilo statut Stálého mezinárodního soudního dvoru, který pak byl ještě ve formě protokolu vyložen k podpisu členům Společnosti národů. Má tudíž statut ten dvojí mezinárodně-právní charakter: interního aktu Společnosti národů a mezinárodní smlouvy. V dalším popisuje se pak organizace Stálého mezinárodního soudního dvoru a objasňuje se jeho právní povaha. — J. Lavička: Občanství ve Spojených Státech Severoamerických (str. 392—395). Článek obsahuje stručné vylíčení úpravy instituce státního občanství ve Spojených Státech Severoamerických, zejména pak naturalizačního procesu. — Z. d. Peška: K otázce československého státního občanství (str. 29—36, 127—135). Autor probírá popřevratové prameny právní, týkající se nabývání československého státního občanství, zejména oba ústavní zákony č. 236/1920 Sb. z. a n. a č. 152/1926 Sb. z. a n., s jejichž obsahem v systematickém zpracování nás seznamuje. — J. Rudinský: Právní význam martinské deklarace (str. 745—749). Autor přiznává martinské deklaraci z 30. října 1918 veliký ústavně-právní význam. Staví ji na roveň s prvním zákonem Národního výboru z 28. října 1918. Teprve oba dva tyto projevy v souvislosti s Andrásyho notou z 27. října 1918 daly podle něho legální vznik státu Československému. Názor ten nalezne ovšem jistě též své odůrcy.

Zeitschrift für Kommunalverwaltung. XII. (1932). Z článků, pojednávajících všeobecně o otázkách práva ústavního nebo správního, lze uvést jen krátkou úvahu R. Derky: Kompetenzkonflikte zwischen Gemeinde und politischer Behörde (str. 481—484) a referát W. Beck-Mannagetty: Die Sprachenfrage (str. 509—513), přednesený na 12. zasedání Svazu německých samosprávných korporací (Verband der deutschen Selbstverwaltungskörper). Jinak obsahuje časopis řadu stálých rubrik, sloužících potřebám svazků územní samosprávy, a to i v konkrétních otázkách právních.

Zemědělský přehled. VII. (1932). S našeho hlediska přichází v úvahu pojednání L. Strnada: Osnova zákona o úpravě rybářství (str. 169—175), podávající obsah této chystané vládní předlohy.

Zprávy veřejné služby technické. XIV. (1932). Tento časopis, sloužící převážně zájmům technickým ve veřejné správě, obsahuje i některá

pojednání o otázkách právních. Většinou jde o referáty o nově vyšlých nebo chystaných právních předpisech, týkajících se jednotlivých oborů veřejné správy, v nichž uplatňují se i hlediska technická. Tak K. Vancl pojednává v článku *Nové předpisy o cejchování skleněných měř* (str. 41), v článku *Tři elektrisační novely* (str. 179) a v článku *Nové předpisy o zkoušení ručních střelných zbraní* (str. 144) o nových zákonech a nařízeních, upravujících zmíněné otázky. — O osnově zákona o veřejných silnicích a cestách jedná stejnojmenný článek A. Starého (str. 421—426). — Z oboru práva mezinárodního dlužno uvést článek J. Netíka: *Snahy o mezinárodní sjednocení leteckého práva soukromého* (str. 417—420), v němž podává se zpráva o pracích Mezinárodního výboru právních znalců leteckých na přípravě mezinárodních úmluv o vlastnictví k letadlům a o leteckém rejstříku, o leteckých hypotékách a jiných zajištěních a o přednostních právech leteckých, a o zajišťovacím zabavení letadel, jakož i úmluv o odpovědnosti za škody způsobené třetím osobám na povrchu zemském letadlem, o poskytování pomoci letadlům v nouzi, a o právním postavení velitele letadla. Dále pojednává se tu o Varšavské úmluvě o sjednocení některých pravidel o mezinárodní letecké dopravě, jež je prvním pozitivním úspěchem těchto snah po mezinárodní úpravě leteckého práva soukromého. — Právo stavební zastoupeno je krátkou úvahou O. Kurta: *Společný zákaz staveb na dvorech stavební skupiny* (str. 192), kdežto pojednání V. Štětky: *Vzdání se státního nemovitého majetku* (str. 193) pohybuje se na poli práva ústavního; jde tu hlavně o otázku, který činitel je k takovému právnímu jednání za stát podle ústavní listiny a finančních zákonů oprávněn.

Živnostenská akademie. VI. (1931/32). J. Dvořák: *Živnostenská družstevnictví a jeho organizace* (str. 161—172). Článek přináší hojně materiálu i pro studium této instituce po stránce právní. — J. Hodač: *Revise živnostenského řádu* (str. 193—205). Jde o referát přednesený na uvedené thema ve schůzi výboru pro reformu živnost. řádu při Státní radě živnostenské. — N. Lenz: *K pojištění osob samostatně hospodařících pro případ invalidity a stáří* (str. 73). Autor podává některé náměty k novelisaci zákona č. 148/1925 Sb. z. a n.

Žeň právnických článků z **denního tisku** v roce 1932 je dosti skrovná, a to ještě soustřeďuje se zájem skoro výhradně jen k otázkám ústavně-právním. Menší zájem věnován je již z právních oborů, jichž všímá si tento přehled, právu správnímu, zatím co právo mezinárodní nenalezlo vůbec v denním tisku povolaných interpretů přes krizi, do níž se vývojem politických poměrů dostalo, nebo snad právě proto.

Dozvuky případu Perglerova, jehož právní stránka byla podrobně prodiskutována v denním tisku v roce 1931, tvoří článek J. Hoetzela:

Ještě k Perglerovu případu (Národní Politika z 21. února). Podnětem k němu bylo rozhodnutí zemského úřadu v Praze, jímž bylo odepřeno Perglerovi vydání osvědčení o jeho československém státním občanství. Hoetzel dovozuje z účelu ustanovení § 1, č. 4 úst. zák. č. 236/1920 Sb. z. a n. o státním občanství, že na případ Perglerův nemělo být po této stránce nazíráno jinak než na případy převzetí jiných osob do státních služeb republiky Československé. — Téže otázky týká se i interview s A. Popelkou (Nedělní List z 21. srpna).

Z oboru práva ústavního běře svou látku článek Fr. Weyra: Zum Begriff »Gericht« (Prager Presse ze 17. ledna). Kriterium mezi soudy a správními úřady leží — jak autor ukazuje — v odlišném postavení soudců s hlediska ústavní listiny. Jedině soudcům zabezpečuje ústava nesaditelnost a nepřesaditelnost a dává jim právo zkoumatí zákonitost nařízení; osobám tvořícím vůli úřadů správních toto postavení nepřisluší. — Otázkou ústavně-právní zabývá se též Z. d. Peška v článku: Nedojednaný zákon (Právo Lidu z 27. května). Tímto nedojednaným zákonem je předloha zákona o trestním stíhání prezidenta republiky a členů vlády, jež byla podána již v roce 1921, stala se však zákonem až v roce 1934.

K otázce jazykového práva cizinců, v níž oba naše nejvyšší tribunály soudní zaujaly stanoviska opačná, vyslovily se i vedoucí osoby justiční správy a nejvyššího soudu. Ministr spravedlnosti A. Meissner učinil tak ve dvou článcích v Lidových Novinách (ze 14. srpna a ze 14. září) pod názvem Jazykové právo cizinců. Polemickou odpovědí na článek první je projev prvního prezidenta nejvyššího soudu V. Fajнора, otištěný pod stejným názvem v Lidových Novinách z 11. září. Kdežto Fajnor hájí praxi nejvyššího soudu nepříznivou cizincům, odůvodňuje Meissner postup svého úřadu v této otázce, třeba se tento nekryl — podle vlastního jeho prohlášení — zcela s jeho soukromým názorem. Doslovem k těmto projevům oficiálních osob je anonymní článek Soudy a politika (Lidové Noviny z 25. září), shrnující pozitivní výsledky této výměny názorů.

V Lidových Novinách měl Fr. Weyr řadu článků, v nichž právní kritika stýkala se s úvahami politickými. Jejich společným motivem byla dnešní krise demokracie, pozorovaná zejména s hlediska politických poměrů v Německu, avšak v jistých směrech i u nás. Názvy těchto článků napovídají blíže jejich obsah: Dědictví monarchie (z 10. srpna), Staré stavy a novodobé politické strany (z 2. října), Kompromis zájmový a názorový (z 9. října), Demokracie a autonomie (z 23. října), Demokracie a polykracie (z 20. listopadu), Demokracie a problém vůdců (z 24. listopadu), Demokracie a závazné kandidátní listiny (ze 4. prosince), Na usmířenou (z 20. prosince). — Tyto články měly značnou odezvu v ostatním denním tisku, který se k nim postavil většinou odmítavě. Z těchto hlasů bylo by zvláště vyzdvihnouti článek E. Soboty: Pochybovači o demokracii (Právo Lidu z 30. listopadu) a článek Z. d. Pešky:

O reformu ústavy (Právo Lidu ze 7. prosince), v kterémžto posledním reaguje se zároveň i na novinářský námět senátora Klofáče na reformu Národního shromáždění.

Chystané snížení platů státních zaměstnanců na sklonku roku 1932 dalo dvěma universitním profesorům podnět k ústavně-právní kritice. J. Hoetzel učinil tak v člancích Snižování platů státních zaměstnanců (Národní Listy z 25. září) a Rovnost před zákonem (Národní Listy z 23. října). B. Baxa uveřejnil svůj projev pod názvem V hodině dvanácté v Národní Politice (z 18. prosince).

V článku Likvidace ministerstva pro zásobování lidu (Právo Lidu z 25. října) obírá se V. Maur otázkou, zda ke zrušení tohoto ministerstva — vzhledem k formě jeho vzniku — jest potřebí zákona. Odpověď nemohla vyznít jinak než kladně.

Aktuelní otázky z oboru práva správního všímá si M. Mandl v článku Návrh nového zákona silničního a samospráva (Národní Listy z 29. prosince).

JUDr. Josef Hoffmann.
